

Téma 39 – Ve škole Marie – Mše sv. a Zvěstování

Když byla Alžběta v šestém měsíci, byl anděl Gabriel poslán od Boha do Galilejského města, které se jmenuje Nazaret, k panně zasnoubené muži jménem Josef, z rodu Davidova; jméno té panny bylo Maria. Přistoupil k ní a řekl: "Buď zdráva, milostí zahrnutá, Pán s tebou." Ona se nad těmi slovy velmi zarazila a uvažovala, co ten pozdrav znamená. Anděl jí řekl: "Neboj se, Maria, vždyť jsi našla milost u Boha. Hle, počneš a porodíš syna a dáš mu jméno Ježíš. Ten bude veliký a bude nazván synem Nejvyššího a Pán Bůh mu dá trůn jeho otce Davida. Na věky bude kralovat na rodem Jákobovým a jeho království nebude konce." Maria řekla andělovi: "Jak se to může stát, vždyť nežiji s mužem?" Anděl jí odpověděl: "Sestoupí na tebe Duch svatý a moc Nejvyššího tě zastíní; proto i tvé dítě bude svaté a bude nazváno Syn Boží. Hle, i tvá příbuzná Alžběta počala ve svém stáří syna a již je v šestém měsíci, ač se o ní říkalo, že je neplodná. Neboť 'u Boha není nic nemožného'." Maria řekla: "Hle, jsem služebnice Páně; staň se mi podle tvého slova." Anděl pak od ní odešel.

Luk 1,26-38

Právem viděl křesťanský lid ve své zbožnosti vždy hlubokou spojitost mezi uctíváním Matky Boží a kultem eucharistie. Tato skutečnost je zjevná jak v západní, tak ve východní liturgii, v tradici řeholních společností, v spiritualitě soudobých náboženských hnutí, i mezi mládeží, a v pastorační na mariánských poutních místech. Maria vede věřící k eucharistii.

Jan Pavel II. *Redemptoris Mater*, 44

Existuje ostatně hluboká analogie mezi fiat, pronesené Marií v odpověď na andělova slova, a amen, které pronáší každý věřící, když přijímá tělo Páně. Od Marie se vyžadovalo, aby věřila, že ten, kterého počala „působením Ducha Svatého“, je „Boží Syn“ (srov. Lk 1,30-35). V souvislosti s vírou Panny se po nás v eucharistickém tajemství chce, abychom věřili, že týž Ježíš, Syn Boží a Syn Mariin, se zpřítomňuje s celým svým boho-lidským bytím pod způsoby chleba a vína.

Jan Pavel II., *Ecclesia de Eucharistia*, 55

Kněz posvětitel 9.5.2003

Modlitby nejsou ani prázdná slova ani magie, ale účast na moci Boží

Hokus-pokus! Divné slovo, a přece je všichni znají. Cirkusový kouzelník přikryje tři koule šátečkem, zamává kouzelnou hůlčičkou, řekne "hokus-pokus", odkryje šáteček a na stole se udiveným očím zjeví malý roztomilý králíček. Jsou to tedy slova kouzelná, mají moc měnit mrtvé věci v živé tvory. Ale odkud se vzala? Kdo je vymyslel?

Snad prý pocházejí z Anglie. Ale jsou to slova znetvořená, původem čistě latinská a posvátná, z podstatné části mše svaté, tzv. konsekrační formule: "Toto je mé tělo," latinsky: Hoc est corpus meum! Jak se tedy dostala ta slova ze mše do cirkusových představení? Byl prý to původem blasfemický posměšek. Katolíci věří, že se svátostnými slovy promění eucharistický chléb v tělo Páně. Extrémní reformátoři se jim posmívali. Velum, kterým se přikrývá na oltáři kalich, se stalo kouzelným šátečkem a "hoc est corpus" se znetvořilo v "hokus-pokus", kterým dovedný kouzelník zakryje své triky. Předvede něco jako nečekanou změnu.

Extrémní reformátoři přestali věřit ve svátosti. Neuvědomili si však, jak byli nedůslední. Kdyby řekli, že jsou ateisté, byli by zůstali logičtí. Ale oni chtěli zůstat křesťany, lidmi, kteří věří v Boha, v Ježíše Krista, v čisté evangelium. Pokračovali svým způsobem v bohoslužbách, zdůrazňovali nutnost modlit se.

Co jiného však je modlitba než víra, že se lidskými slovy, pronesením formulí změní skutečnost. Mraky se stahují, žene se bouře: křesťané klesají na kolena, modlí se Otčenáš za Otčenášem za odvrácení neštěstí. Chtějí rozehnat mraky pouhými slovy. Není to bláhovost? Není to pokus o magii? Totéž, co dělají kouzelníci v kabaretu? Ty obdivujeme, protože víme, že je to obratný trik, artistický podvod. Je však nedůstojné, aby se něco podobného dělo v náboženství. Lidé si sice od věků přáli a stále si přejí, aby jejich slova byla silná, aby měla moc, ale na každém kroku se přesvědčujeme, jak jsou slabá a bezmocná!

Jediný, kdo vytvořil svět a život pouhým slovem, je Bůh. Řekl, a stalo se (srov. Gn 1, 1 ad.). Síla slov proroků byla důkazem, že je s nimi Bůh a že pronášejí slova Boží. Tento rys byl zvláště nápadný při kázání Ježíšově. Učil lid jako někdo, kdo má moc (Mk 1, 22). Proto i on pouhým slovem tišil moře a větry (Mt 8, 27), poroučel nečistým duchům, otvíral oči slepým, pozvedal chromé, křísil mrtvé. Říkáme tomu zázraky, které vidíme jako výjimky z přírodních zákonů, nadpřirozené zásahy Boží do dění světa. Bible však užívá lepšího výrazu: znamení, divy. Divit se můžeme i věcem, které nejsou tak docela mimořádné, kterých jsme si však nevšimli, které nám unikly.

Ale neztrácejme nit úvahy. Kristus a Duch sv. působí a žije ve světě skrze lidi a v lidech, v jejich činech, ale i v jejich slovech. Co jiného tedy je modlitba, než přítomnost síly Ducha sv. a Krista v lidských slovech. Jen proto jsou silná, jen proto mají moc přetvářet

skutečnost, rozptylovat mraky, uzdravovat nemocné, ochraňovat putující životem. Za všechno to se modlíme a věříme, že modlitby nejsou ani prázdná slova ani magie, ale účast na moci Boží.

Přesto však nejsou všechny modlitby stejné. Bůh dává milost Ducha sv. v různých stupních a vždycky k užítku celku, mystického těla Kristova. Právem tvrdí teologové, že je Duch sv. dán na prvním místě církvi a skrze církve jednotlivým členům.

V této souvislosti snadněji pochopíme moc svátostí, především pak svátostnou moc kněžství. Kněžská slova nejsou "hokus-pokus", ale "hoc est corpus". Nejsou to tajemné výkřiky, je to normální lidská mluva. Kněz vyslovuje tatáž slova, která vyslovil Ježíš při poslední večeři: "Toto je mé tělo!" - "Toto je má krev!" Jsou to slova slabá? Byla by bezmocná, kdyby byla sama v sobě. Ve skutečnosti však, jak věříme, jsou to slova vyslovená v Kristu a s Kristem, slova Boží. Bůh mluví, a stane se.

II. Vatikánský sněm správně upozornil, že se má kněžství rozumět jen v církvi a pro církve. Ta je totiž viditelným znamením Boží přítomnosti ve světě, jeho přítomnosti dynamické, oživující, přetvářející, posvěcující. Ona sama je jakoby jedinou velkou svátostí, z níž ostatní pramení. Na průčelí baziliky sv. Pavla v Římě je velká mozaika znázorňující tento motiv: církve jako pahorek, vyvýšené místo mezi národy, duchovní Sion, z něho pak vytéká sedm pramenů zavlažujících celý svět, symbol sedmi svátostí.

Vím, jak je těžké pochopit kněžství těm, kdo nevěří v církve. Vidí v kněžích charitativní pracovníky, učitele morálky a biblických dějin. Požadují, aby byli vzdělaní, aby dávali dobrý příklad, aby byli k dispozici těm, kdo se cítí smutnými, aby zachránili v posledním okamžiku ty, kdo si zoufají atd. Chválí ty, kdo se tomuto ideálu blíží, ostře kritizují ty, kdo jsou od něho daleko.

Myslí to jistě dobře s církvi jako lidskou institucí. Ale zapominají, že je především prostřednicí Ducha svatého skrze modlitbu. Kněžská modlitba pak má tu zvláštnost, že je silná, i když kněz sám je slabý a hříšný. Křest je platný, uděluje-li se vodou průzračnou nebo zkalenou. Mše je svátostná, slouží-li ji kněz ideální nebo podprůměrný.

Církve nedává kněze, ale kněžství, a to těm, kdo jsou ochotni tuto milost přijmout. Co se od nich žádá? Mnoho i méně, záleží, jak se na to díváme. Ale rozhodně je první podmínkou vědomí, co se přijímá, velikost daru a jeho cíl: přetvoření a posvěcení světa.

Tomáš Špidlík

Copyright © 2003-2015 česká sekce Vatikánského rozhlasu. Všechna práva vyhrazena.
Adresa redakce: ceco@vatiradio.va.

VIZ: http://www.radiovaticana.cz/clanek_print.php?id=699